

BİLİM ve TEKNİK

C İ L T 3 9 S A Y I 4 6 6

TÜBİTAK

*"Benim mânevi mirasım ilim ve akıldır"
Mustafa Kemal Atatürk*

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan V.

Prof. Dr. Nüket Yetiş

Genel Yayın Yönetmeni

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Raşit Gürdilek

(rasit.gurdilek@tubitak.gov.tr)

Yayın Kurulu

Güldal Büyükdamgacı Alogan

Mustafa Atakan

Vural Altın

Ahmet İnam

Adnan Kurt

Cihan Saçlıoğlu

Teknik Koordinatör

Duran Akca

(duran.akca@tubitak.gov.tr)

Redaksiyon

Zeynep Tozar

(zeynep.tozar@tubitak.gov.tr)

Araştırma ve Yazı Grubu

Gülşün Akbaba

(gulgun.akbaba@tubitak.gov.tr)

Alp Akoğlu

(alp.akoglu@tubitak.gov.tr)

Deniz Candaş

(deniz.candas@tubitak.gov.tr)

Bülent Gözcüoğlu

(bulent.gozcelioglu@tubitak.gov.tr)

Gökhan Tok

(gokhan.tok@tubitak.gov.tr)

Serpil Yıldız

(serpil.yildiz@tubitak.gov.tr)

Elif Yılmaz

(elif.yilmaz@tubitak.gov.tr)

Grafik-Tasarım

Ayşegül D. Bircan

(aysegul.bircan@tubitak.gov.tr)

Aytaç Kaya

(aytac.kaya@tubitak.gov.tr)

Web Uygulama

Sadi Atılğan

(sadi.atilgan@tubitak.gov.tr)

Okur İlişkileri

Zehra Şen

(zehra.sen@tubitak.gov.tr)

Vedat Demir

(vedat.demir@tubitak.gov.tr)

Figen U. Akdere

(figen.ulas@tubitak.gov.tr)

İbrahim Aygün

(ibrahim.aygun@tubitak.gov.tr)

İdari Hizmetler

Kemal Çetinkaya

(kemal.cetinkaya@tubitak.gov.tr)

Yine bir savaşı, tüm acımasızlığıyla, tüm yıkıcılığıyla teknolojimizin sunduğu canlı yayım olanaklarıyla izledik. Irak'ta her gün patlayan bombalar, intihar saldırıları, sayıları onbinleri bulan sivil kurbanlar. Daha da büyük yıkımlara gebe bir iç savaş tehlikesi. Kurtulduk derken ülkemizde yeniden tırmanmaya başlayan terör. Tatil beldelerinde patlayan bombalar, can alan mayınlar. Gazeteler dersiniz, töre cinayetleri, koca dayaklarıyla dolu. Televizyon kanallarımızda, çift tabanlı "kahramanlarla", çarpışan, havaya uçan arabalarla, dövüş "sanatı" ustalarının orduları hastanelik ettiği "aksiyon filmleriyle", yerli yabancı mafya dizileriyle çocuklarımıza, yetişkinlerimize rol modelleri sunuyor. Özetle şiddet günlük yaşamımızın her dönemecinde karşımıza çıkıyor. Bireyin ve toplumun sağlığını bozuyor. Değerlerimizi alt üst ediyor. En tehlikeli de, şiddetin artık toplumca bir anormallik olarak değil, neredeyse günlük yaşamın olağan, kaçınılmaz bir parçası olarak algılanmaya başlaması. Bu durum, kendimize dokunmadığı sürece, şiddete karşı duyarsızlığı da beraberinde getiriyor. İnsanlar, yanibaşlarında vahşice dövuken hatta yaralanan hemcinslerinin yardımına koşmak şöyle dursun, başlarını çevirip görmezden gelebiliyorlar. Şiddetin bir kültür haline geldiğini görmek, insanlığın geleceği konusunda kötümser beklentileri de ister istemez körüklüyor. Hak gücününüdür düşüncesinin yerleşmesinin, endişe verici siyasi ve toplumsal sonuçlarının olması kaçınılmaz. Şiddet kültürünün yerleşme süreci bir paradoksla birlikte ilerliyor. Hatta belki de onun yardımıyla: Bireysel ve toplumsal kimliklerimiz arasındaki çatışma. Patolojik istisnaları bir tarafa bırakacak olursak, farklı farklı küsur milyar insan olarak taşıdığımız, yaşama, korunma içgüdülerimiz şiddeti reddediyor. Oysa küçükten büyüğe kat kat çamaşır, gömlek, ceket, palto gibi kuşandığımız toplumsal kimliklerimiz, bütünü çikarı açısından şiddeti kabul ediyor; hatta zaman zaman gerekli bir araç olarak görüyor. Burada denebilir ki, sosyal bir varlık olarak insan her zaman bu çelişkiyi içinde taşıyordu. Doğrudur. Önemli kararlarımızı verirken gerektiğinde insan kimliğimizi kullandık, kullanıyoruz. Kendi kolektif projeksiyonumuza kafa tutuyoruz. Gerektiğindeyse, içgüdülerimizi bastırıyor, hoşlanmasak da, sıkıntı duysak da bir zorlamaya gerek bile olmadan kendimizi gönüllü olarak soyut insanlığın bir atomu yapıyoruz. Şiddetin doğanın bir parçası olduğu tartışmalı. Zaten hepimizi içbükey aynaların karşısına geçiren köşesiyle, çok zengin ve başarılı web köşesiyle dergimize yeni bir soluk getiren genç arkadaşımız İnci Ayhan, olmadığını söylüyor. Ama, çelişki, yaşamımızın, daha geniş bir perspektifle doğanın bir parçası. Yaşam ve ölüm gibi. Çelişki, kaçınılmaz. Ayrıca sağlıklı ve yararlı. Bireysel ve kolektif kimliklerimiz arasındaki çatışma da öyle. Şiddet konusundaysa tehlike, farkına varmadan ağır ağır bireysel kimliğimizi kaybetmemiz. Kitlel üretme ve tüketme göre ayarlanmış ekonomimiz, küreselleşme dediğimiz, ırk, dil, kültür farklarını yerle bir eden, hangi ulustan olursa olsun insanları yalnızca gelir düzeylerindeki farklılıklara göre belirlenmiş standart kültür kategorilerinden birine üye olmaya zorlayan olgu, bireyliği hızla aşındırıyor. Artık ortak kültür karşısında direnmek olanaksızlaşıyor. Böylece tek bir egemen kültür ve nüanslarının davranışlarımızı, düşüncelerimizi yönlendirmesi kolaylaşıyor. Burada şunu demek istemiyoruz: "Gelecek, kan ve barut dolu!" "Şiddet dünyaya egemen olacak!" "Kitle imha silahlarının şiddetinden kurtulabilenlerimizi de Mad Max filmlerindeki gibi daha ilkel bir teknolojik şiddet bekliyor!" Her şey inançla başlar ve biz, türümüzü başkalarına üstün kılan zihinsel donanımının hem bireyler, hem de toplum olarak insanlığı daha mutlu bir geleceğe taşıyacağına inanıyoruz. Ama bu inancın tehlikeleri görmezden getirmesini de elbette istemiyoruz. Bunun için dergimizde daha önceleri şiddetin biyolojik, genetik, psikolojik nedenleri üzerinde durmuşken, bu sayımızda şiddetin sosyolojik, kolektif boyutlarına ağırlık tanıyalım istedik. Derlediğimiz sayılar, istatistikler kuşkusuz rahatsız edici. Ama insanı ileriye götüren her zaman rahatsızlığa çare arayışı olmadı mı? Saygılarımla

Raşit Gürdilek

Yazışma Adresi	: Bilim ve Teknik Dergisi Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere 06100 Çankaya - Ankara	Internet e-posta	: www.biltek.tubitak.gov.tr : bteknik@tubitak.gov.tr ISSN 977-1300-3380 Fiyatı 3,50 YTL (KDV dahil) Yurtdışı Fiyatı 5 EURO.
Yazı İşleri	: Tel: (312) 427 06 25 (312) 427 23 92 Faks: (312) 427 66 77		
Satış-Abone-Dağıtım	: Tel: (312) 467 32 46 Faks: (312) 427 13 36		
TÜBİTAK Santral	: Tel: (312) 468 53 00	Dağıtım	: Merkez Dağıtım A.Ş.
Adres	: Atatürk Bulvarı, 221 Kavaklıdere 06100 Ankara	Baskı	: Promat Basım Yayın A.Ş. www.promat.com.tr
Reklam	: Tel: (312) 427 06 25 (312) 427 23 92 Faks: (312) 427 66 77		Tel: (0212) 456 63 63